

Văn học hiện đại (2): Bối cảnh chuyển đổi kỹ thuật

Tên: Nguyễn Hoàng Quốc
Tháng: 12/2010 12:23

Trong bài trước, tôi có nêu lên một ghi nhận: văn học Việt Nam hiện đại đang chuyển từ hình thức in

theo lối truyền thống sang hình thức online.

Xin lưu ý là chúng ta đang thay đổi trong hình thức văn hóa, từ văn hóa in (print culture) sang văn hóa số (digital culture), từ trang giấy sang trang web, là một hiện tượng toàn cầu. Ở đâu cũng thế.

Có nhìn vào các tạp chí lớn ở Anh hay Pháp, chúng ta nhận thấy. Hầu như tạp chí nào cũng có hai hình thức tồn tại: bản in và bản điện tử. Có hai tồn tại song song với nhau. Thậm chí, bản điện tử dần dần trở thành hình thức chính.

Thậm chí các dịch giả cũng ngày càng giảm mua các tạp chí in. Họ chỉ mua các tạp chí điện tử. Chúng ta nhận thấy hiện tượng: không cần chi, không cần nhân viên quản lý, đọc tìm và nhốt là, đa dạng. Trước, trên một vài ngôn ngữ, không có thể nào có thể mua cả hàng ngàn tờ báo khác nhau.

Văn học hiện đại (2): Báo chí chuyên nghiệp

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc

Thứ Năm, 23 Tháng 12 Năm 2010 12:23

Bây giờ, trong không gian điện tử, con số đó có thể được cập nhật hàng ngày. Liên quan đến văn học nghệ thuật, những trung tâm báo điện tử như Project Muse hay Academic Search Premier chỉ là một hàng mã y trăm triệu khác nhau. Những điều cần thảo luận.

Với sách cũng vậy. Nhìn vào những mặt của các thị trường điện tử, chúng ta sẽ thấy ngay là một vài năm gần đây, trong các đầu sách mới, số bản in điện tử càng ngày càng nhiều, có lẽ nhiều hơn bản in.

Trên thị trường, bản đầu tiên đầu năm 2010, sách điện tử có khuyến khích những nhà sách in theo dõi truy cập thị trường. Doanh số của sách điện tử năm 2010 lên đến một triệu Mỹ kim, và được dự đoán là có thể vượt lên ba triệu trong vòng năm năm tới.

Có điện tử Tây phương, không ai vội được lợi ai điện tử cho văn hóa in. Những gì ta biết văn hóa in đang bị văn hóa điện tử cạnh tranh gay gắt. Những gì tin là văn hóa in sẽ cáo chung. Nó có thể bị lép vế. Những gì còn lâu mới bị tận diệt.

Văn học Việt Nam hiện đại thì khác. Báo chí không phải chỉ là nguồn bổ sung mà có vẻ như một sự thay thế. Chưa phải là hoàn toàn. Những ngày đó thì nào cũng điện tử. Tôi là không lâu lắm đâu.

Tôi sao văn hóa in cũng đang những gì Việt hiện đại lợi xu hướng cập nhật nhanh đến như vậy?

Lý do đầu tiên, tôi nghĩ, là điện tử kiến xã hội: Công chúng chúng ta không đồng, lợi ích phân tán nhiều quốc gia khác nhau; nhiều quốc gia, lợi ích phân tán nhiều thành phố khác nhau; nhiều thành phố, lợi ích phân tán nhiều khu vực khác nhau. Sự phân tán này khiến, một mặt, về phương diện tâm lý, nhiều tình chia sẻ và thông tin giao tiếp; mặt khác, về phương diện kinh tế, phí phát hành rất cao, sách báo tự nhiên thành một hạn chế. Nhưng, những năm 1998-2001, tôi làm tại Việt.

Báo in Úc, cũng có phí gửi tại Úc sang Mỹ hay các quốc gia khác được gấp ba, bốn lần tiền in. Ngay cả khi nhóm chi phí in thì giá bán của một tờ báo cũng cao hơn giá báo bình thường của địa phương.

Văn học hiện đại (2): Đặc trưng của văn học hiện đại

Tên: Nguyễn Hoàng Quốc

Tháng: 12; Năm: 2010 12:23

Những lý do trên đây, tôi cho là quan trọng hơn: văn hóa in chữ ảnh hưởng sâu sắc Việt Nam.

Văn học Việt Nam có lịch sử kéo dài cả ngàn năm. Những tuy nhiên thời gian trong một ngàn năm nay, văn học hiện đại hình thành và phát triển. Chúng ta thường phân biệt văn học thành văn và văn học hiện đại.

Những nền văn học hiện đại hình thành là văn học thành văn chữ hiện đại hình thành và phát triển. Do kỹ thuật in ấn hiện đại, mức độ mở rộng của chính sách hiện đại về kinh doanh sách báo của các tri thức về phong kiến, xu hướng đô thị hóa chậm, và kinh tế nghèo, rất hiếm có tác phẩm văn học cổ điển nào được in lúc tác giả còn sống.

Ngày một tác phẩm được coi là kiệt tác hàng đầu của văn học Việt Nam, nói theo chữ của Phạm Quỳnh, là “thánh thư” của dân tộc, Truyện Kiều, cũng chỉ được khắc bản in khá lâu sau khi tác giả đã qua đời. Hiện nay chúng ta tìm thấy hôm nay trong kho tàng văn học cổ điển của Việt Nam được hiện đại hóa và phát triển, và chỉ được phổ biến bằng cách truyền miệng.

Văn hóa in ở Việt Nam chỉ thực sự mạnh mẽ từ cuối thế kỷ 19 và thế kỷ 20 và thế kỷ 20, 30 của thế kỷ 20 với sự phát triển của kỹ thuật in, xu hướng hiện đại hóa và thành thị hóa, sự ra đời của tầng lớp dân và trí thức mới. Những cái gọi là “lịch sử” ở đây không ngừng bị thách thức.

Ngay sau thời kỳ khôi phục hoàng trong thập niên 1930 với nhóm Tự Lực văn đoàn, nhóm Tân Dân, phong trào Thơ Mới, tiểu thuyết lãng mạn và hiện thực làm nhiệm vụ để giải say sưa thì chiến tranh bùng nổ. Sau đó, hiện tượng chiến tranh này được chú ý khác.

Sự phát triển của văn hóa in, và cùng với nó, văn hóa đọc, bắt đầu từ trước. Sự in ấn trên mặt chữ sách sau này, do đó, không hề tăng lên so với trước, thậm chí, còn thấp hơn. Thời 1930-45, mặt chữ sách của Tự Lực văn đoàn in trung bình từ ba đến năm ngàn bản.

Văn học hiện đại (2): Bài học chuyển đổi tư tưởng

Tên: Nguyễn Hoàng Quốc

Tháng: 23 Tháng 12 Năm: 2010 12:23

Tôi sinh năm 1954-75, cũng chỉ ba đời năm ngàn. Giờ đây, dân số tăng vọt, gấp năm lần đầu thập niên 1930, số tiền bỏ ra cho mua sách trung bình chỉ khoảng 1000, thậm chí, không tới 1000. Đã đành số đầu sách sau này nhiều hơn hẳn ngày trước, nhưng dù sao, con số tiền bỏ ra trung bình như vậy cũng cho thấy là thói quen mua sách của người Việt không cao.

Không cao vì cái rễ văn hóa chưa sâu. Và vì chưa sâu nên nó rất dễ bị lung lay khi các điếu kinh tế xã hội trở thành khó khăn.

Tuy nhiên, khi nhận định như vậy, tôi không hoàn toàn bi quan. Có khi chính nền văn hóa in chưa sâu và chưa rộng rãi nên chúng ta sẽ dễ dàng hơn khi chuyển sang nền văn hóa đi nữa. Có thể đó là lý do tại sao, chỉ trong vòng mấy năm, các tờ báo mạng đã có thể đánh bại các tờ báo in theo lối truyền thống.